

KANCELARIA SENATU

BIURO KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

BKS/DPK/134/32451/16 WW

P9-30/16

Warszawa, dnia 16 czerwca 2016 r.

Nr: 32451	Data wpływu 5 maja 2016 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 15 czerwca 2016 r.

KARTA NAUCZYCIELA

TEMAT

**OKREŚLENIE TYGODNIOWEGO OBOWIĄZKOWEGO
WYMIARU GODZIN ZAJĘĆ DLA NAUCZYCIELI SPECJALISTÓW**

WNOSZĄCY PETYCJE: petycja indywidualna.

Marta A.-M.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą wprowadzenia zmian w ustawie Karta Nauczyciela.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJE:

Przedmiotem petycji jest wniosek o wprowadzenie zmian w Karcie Nauczyciela w celu określenia tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć dla nauczycieli specjalistów zatrudnionych w szkołach i przedszkolach.

Autorka petycji stwierdza, że tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć nauczycieli specjalistów (pedagogów, psychologów, logopedów, doradców zawodowych) określa organ prowadzący szkołę lub placówkę (rada gminy, rada powiatu lub sejmik województwa), co skutkuje dowolnością w ustalaniu wymiaru czasu pracy (pensum) dla tej grupy nauczycieli. Zdarza się, że w jednym roku szkolnym organ prowadzący szkołę kilkakrotnie dokonuje zmian obowiązującego pensum dla nauczycieli specjalistów, często powodem takich zmian były jedynie oszczędności (zamiast zatrudnienia dwóch specjalistów pracującemu specjalistcie wydłużono obowiązkowy wymiar godzin).

Zdaniem autorki petycji, uregulowanie w Karcie Nauczyciela tygodniowego obowiązkowego czasu pracy dla nauczycieli specjalistów zniwelowałoby występujące dysproporcje, gdyż ta grupa nauczycieli pracuje od osiemnastu do trzydziestu kilku godzin tygodniowo i za różny czas pracy pobiera jednakowe wynagrodzenie.

W opinii autorki petycji, brak jest uzasadnienia do traktowania nauczycieli specjalistów inaczej niż pozostałych nauczycieli np. plastyków czy polonistów. Każda z tych grup nauczycieli różni się specyfiką pracy i powinna być właściwie wynagradzana, dlatego wnosi o zmianę unormowań prawnych.

STAN PRAWNY:

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. nr 78, poz. 483 ze zm.) w art. 94 stanowi, że organy samorządu terytorialnego oraz terenowe organy administracji rządowej, na podstawie i w granicach upoważnień zawartych w ustawie, ustanawiają akty prawa miejscowego, obowiązujące na obszarze działania tych organów. Zasady i tryb wydawania tych aktów określa ustawa.

Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2014 r., poz. 191 ze zm.) w art. 1 określa zakres podmiotowy ustawy, dotyczy nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych, którzy są zatrudnieni w placówkach wymienionych

w ust. 1, czyli pozostających w stosunku pracy.

Ustawa w art. 42 ust. 1 stanowi, że czas pracy nauczycieli zatrudnionych w pełnym wymiarze zajęć nie może przekraczać 40 godzin na tydzień. Zgodnie z ust. 2 pkt. 1 tego przepisu w ramach czasu pracy oraz ustalonego wynagrodzenia nauczyciel obowiązany jest realizować zajęcia: dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze, prowadzone bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz w wymiarze określonym w ust. 3 lub ustalonym na podstawie ust. 4a albo ust. 7.

Na mocy art. 42 ust. 3 tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć (pensum) dla nauczycieli zatrudnionych w pełnym wymiarze ustalony jest według norm określonych w tabeli, która wskazuje w 11 punktach stanowiska nauczycielskie w różnych typach (rodzajach) szkół. Są to np. nauczyciele przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjów, praktycznej nauki zawodu, kolegiów nauczycielskich, wychowawcy w świetlicach i internatach. Ponadto, ustalone są różne wymiary obowiązującego pensum (od 15 do 30 godzin) w zależności od stanowiska pracy. I tak np.: 15 godzin pensum określono dla nauczycieli kolegiów nauczycielskich z wyjątkiem m.in. nauczycieli kolegiów języków obcych, 18 godz. m.in. dla nauczycieli: przedszkoli i szkół specjalnych, szkół podstawowych, gimnazjów, liceów ogólnokształcących, zaś 30 godzin dla wychowawców internatów, burs, ogrodów jordanowskich, świetlic dworcowych, stałych szkolnych schronisk młodzieżowych.

W ust. 4a został określony maksymalny podwyższony wymiar, w którym niektórzy nauczyciele mogą realizować zajęcia. Wymiar ten wynosi:

- od 19 do 27 godzin dla nauczycieli: przedszkoli i szkół specjalnych, szkół podstawowych, gimnazjów, liceów ogólnokształcących, przedmiotów teoretycznych w szkołach kształcenia zawodowego, w tym w specjalnych i szkolenia rzemieślniczego w schroniskach dla nieletnich oraz zakładach poprawczych, przedmiotów teoretycznych na kwalifikacyjnych kursach zawodowych, przedmiotów artystycznych i ogólnokształcących w szkołach artystycznych i innych placówkach kształcenia artystycznego, pałaców młodzieży, młodzieżowych domów kultury, ognisk pracy pozaszkolnej, pozaszkolnych placówek specjalistycznych oraz międzyszkolnych ośrodków sportowych,

- od 23 do 26 godzin dla nauczycieli praktycznej nauki zawodu we wszystkich typach szkół i na kwalifikacyjnych kursach zawodowych.

Nauczyciel deklarujący realizowanie zajęć w zwiększonym wymiarze składa do dyrektora szkoły pisemny wniosek przed rozpoczęciem zajęć w roku szkolnym. Dyrektor szkoły może pozytywnie rozpatrzyć wniosek jeżeli taka możliwość wynika z zatwierdzonego przez organ prowadzący szkołę arkusza organizacyjnego szkoły (art. 42 ust. 2a).

Nauczycielom specjalistom tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć oraz zasady zaliczania do wymiaru godzin poszczególnych zajęć w formie zaocznej i w kształceniu na odległość określa organ prowadzący szkołę lub placówkę. Dotyczy to nauczycieli: prowadzących kształcenie w formie zaocznej, kolegiów pracowników służb społecznych, kształcenia na odległość, realizujących w ramach stosunku pracy obowiązki określone dla stanowisk o różnym tygodniowym obowiązkowym wymiarze godzin, pedagogów, psychologów, logopedów i doradców zawodowych prowadzących zajęcia z wyboru kierunku kształcenia i zawodu w celu wspomagania uczniów w podejmowaniu decyzji edukacyjnych i zawodowych, bibliotekarzy bibliotek pedagogicznych (art. 42 ust. 7 pkt 3).

W przypadku szkół i placówek prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego, zadania i kompetencje organu prowadzącego wykonuje odpowiednio: rada gminy, rada powiatu, sejmik województwa (art. 91d. pkt. 1).

Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2015 r., poz. 2156 ze zm.) w art. 1 stanowi, że system oświaty zapewnia w szczególności realizację m.in:

- prawa każdego obywatela RP do kształcenia się oraz prawa dzieci i młodzieży do wychowania i opieki, odpowiednich do wieku i osiągniętego rozwoju (pkt 1),
- dostosowanie treści, metod i organizacji nauczania do możliwości psychofizycznych uczniów, a także możliwości korzystania z pomocy psychologiczno-pedagogicznej i specjalnych form pracy dydaktycznej (pkt 4).

Oznacza to, że szkoły i placówki objęte tym systemem zobowiązane są do realizowania zarówno zadań edukacyjnych i opiekuńczo-wychowawczych w stosunku do uczniów i wychowanków, jak i zadań w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej świadczonej również na rzecz rodziców i opiekunów oraz nauczycieli.

Zasady udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkołach i placówkach, które powinny tworzyć warunki dla zaspokajania potrzeb rozwojowych i edukacyjnych uczniów, w szczególności wspomagać rozwój uczniów i efektywność uczenia się określa minister w drodze rozporządzenia (art. 22 ust. 2 pkt 11). **Minister Edukacji Narodowej wydał rozporządzenie z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach** (Dz. U. z 2013 r., poz. 532).

Na mocy § 3 rozporządzenia pomoc psychologiczno-pedagogiczna udzielana uczniowi w przedszkolu, szkole i placówce polega na rozpoznawaniu i zaspokajaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz poznawaniu jego indywidualnych możliwości psychofizycznych, wynikających w szczególności z:

- 1) niepełnosprawności, choroby przewlekłej, zaburzeń komunikacji językowej,
- 2) niedostosowania społecznego i z zagrożenia niedostosowaniem społecznym,
- 3) sytuacji kryzysowych lub traumatycznych,
- 4) ze szczególnych uzdolnień i ze specyficznych trudności w uczeniu się,
- 5) niepowodzeń edukacyjnych,
- 6) zaniedbań środowiskowych związanych z sytuacją bytową ucznia i jego rodziny, sposobem spędzania czasu wolnego i kontaktami środowiskowymi,
- 7) trudności adaptacyjnych związanych z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego, w tym związanych z wcześniejszym kształceniem za granicą.

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna udzielana rodzicom uczniów i nauczycielom polega na wspieraniu rodziców i nauczycieli w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i dydaktycznych oraz rozwijaniu ich umiejętności wychowawczych w celu zwiększenia efektywności pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów.

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna jest udzielana z inicjatywy: ucznia lub jego rodziców; dyrektora przedszkola, szkoły lub placówki; nauczyciela, wychowawcy grupy wychowawczej lub specjalisty, prowadzących zajęcia z uczniem; pielęgniarki środowiska nauczania i wychowania lub higienistki szkolnej; poradni psychologiczno-pedagogicznej; asystenta edukacji romskiej; pomocy nauczyciela; pracownika socjalnego; asystenta rodziny oraz kuratora sądowego (§ 6).

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna jest udzielana uczniom w trakcie bieżącej pracy oraz w formie: klas terapeutycznych oraz różnego rodzaju zajęć: rozwijających uzdolnienia; dydaktyczno-wyrównawczych; specjalistycznych takich jak: korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, socjoterapeutycznych oraz innych o charakterze terapeutycznym; związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniem kształcenia i kariery zawodowej - w przypadku uczniów gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych; warsztatów; porad i konsultacji (§ 7 ust. 1).

PRACE LEGISLACYJNE:

W VII kadencji Sejmu rozpatrywany był poselski projekt ustawy o zmianie ustawy - Karta Nauczyciela (druk sejmowy nr 1500), którego celem było ustawowe określenie pensum pedagogów i psychologów szkolnych oraz logopedów.

26 czerwca 2013 r. projekt skierowano do pierwszego czytania do Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży oraz Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej. Pierwsze czytanie odbyło się 10 lipca 2014 r., komisje przygotowały sprawozdanie w którym wniosły o odrzucenie projektu ustawy (druk sejmowy nr 2599).

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

Sąd Najwyższy w uchwale siedmiu sędziów z 21 marca 2012 r., (sygn. akt. III PZP 2/12) stwierdził, że „tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć nauczycieli pedagogów, psychologów, logopedów i doradców zawodowych prowadzących zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu, zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych wymienionych w art. 42 ust. 3 (w tabeli lp. 3) ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674) określa na podstawie art. 42 ust. 7 pkt 3 Karty Nauczyciela organ prowadzący szkołę lub placówkę”.

Sąd Najwyższy stwierdził również, że Karta Nauczyciela przewiduje w art. 42 ust. 3 w 11 punktach różne wymiary pensum (od 15 do 30 godzin tygodniowo) w zależności od rodzaju pracy. Stanowisko nauczyciela przedmiotu edukacyjnego, którego pensum jest określone w art. 42 ust. 3 (w tabeli lp. 3) w wymiarze 18 godzin tygodniowo, jest bardziej uciążliwe i pracochłonne niż stanowiska pedagogów, psychologów, logopedów i doradców zawodowych. Te cztery rodzaje pracy wymagają takich samych kwalifikacji i nakładu pracy niezależnie od tego, czy są zajmowane przez nauczycieli, czy przez pracowników niemających tego statusu. (*Orzeczenie w materiałach do petycji*).

INFORMACJE DODATKOWE:

Od 1 stycznia 1999 r. organy prowadzące szkoły lub placówki określają pensum dla nauczycieli psychologów, pedagogów, logopedów i doradców zawodowych. Zadanie to zostało im przekazane ustawą z dnia 24 lipca 1998 r. **o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej – w związku z reformą ustrojową państwa** (Dz. U. Nr 106, poz. 668 ze zm.) - obejmującą decentralizację kompetencji administracji publicznej. Przesłanką za decentralizacją tego obszaru było jego powierzenie organom posiadającym pełną wiedzę na temat potrzeb dzieci i uczniów uczących się na terenie danej jednostki samorządu terytorialnego.

Pensum określane przez organy prowadzące szkołę lub placówkę wykonuje rada: gminy i powiatu lub sejmik województwa, podejmując uchwały na mocy aktów prawnych - ustawy o samorządzie gminnym, powiatowym, województwa.

OPRACOWAŁA

Wanda Wójtowicz

DYREKTOR

Anna Pomianowska - Bąk